

Palveluverkkolinjaukset suunnitelmakaudelle ja muutokset vuonna 2026 – luonnos

Muutosehdotukset nykyisiin palveluverkkoa koskeviin linjauksiin palvelustrategiassa

PALVELUVERKOSTON MUODOSTAMISEN PERIAATTEET

- Palveluverkko uusiutuu ja joustavoituu asiakastarpeiden ja niiden muutoksen mukaan **lähipalveluiden palveluiden saatavuuden** turvaamisen ollessa keskeisenä periaatteena.
- Palveluverkko suunnitellaan asukkaiden **palvelutarpeiden** perusteella, henkilöstön saatavuus, asiakkaiden toimintakyky, kohtuullinen saavutettavuus ja **luontaiset asiointisuunnat huomioiden**.
- Palveluverkon uudistamisessa huomioidaan palvelutuotannon tehokkuus sekä asiakas- ja potilas- ja henkilöstöturvallisuus. Ympäri vuorokautista valmiutta ja palvelua pyritään keskittämään samoihin kohteisiin.
- ~~Palvelut~~ Palvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi palveluja toteutetaan **koordinoidusti** ~~tarjotaan~~ fyysisessä toimipaikassa tapahtuvaa asiointia, **puhelin-, etä- ja liikkuvia palveluita**, kotiin annettavia palveluita sekä digipalveluja **uusilla tavoilla** yhdistellen. **tarkoituksenmukaisella tavalla**. ~~Palveluita uudistettaessa digitalisuuden mahdollisuudet hyödynnetään optimaalisesti.~~ **Digitaalinen asiointi korostuu: yhä suurempi osa väestöstä osaa ja haluaa asioida myös verkossa.**
- Palveluverkon suunnittelussa **otetaan huomioon** Palveluverkko sisältää myös kumppaneiden palvelut osana kokonaisuutta.
- Peruspalveluiden asiointialueen** Fyysisen palveluverkon tai toiminnallisten tiimien ei tarvitse noudattaa kunta- tai palvelualuerajoja.
- Palveluverkon **käytännön toimeenpanossa** ~~tavoitetaan siirtymään suunnitelmallisesti, huomioiden suunnittelussa – tavoitellaan tehokasta tilojen käyttöä, huomioiden kokonaiskustannukset, kiinteistöverkko ja investointimahdollisuudet.~~ **Paikkakuntakohtaisia palveluita yhdistetään samoihin tiloihin.**

1

Luonnos 2026 talousarvion päätöksenteon yhteydessä päätettäviksi palveluverkkolinjauksiksi ja vuonna 2026 toteutettaviksi muutoksiksi

Palveluverkkolinjauksissa käytetään peruspalvelujen asiointialueen käsitettä

Peruspalvelujen asiointialueilla tarkoitetaan sellaista maantieteellistä aluetta, jolla suurin osa ihmisten päivittäisestä asiointitarpeesta toteutuu alueen sisällä.

Peruspalvelujen asiointialueella tarkoitetaan aluetta, jolla asioidaan muutenkin arkisissa asioissa, esimerkiksi ruokakaupoissa, apteekissa, perustason liikunta- ja kulttuuripalveluissa, kouluissa, varhaiskasvatuksessa, pankkien ja viranomaisten kasvokkaisissa palvelupisteissä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut vastaavat luonteeltaan ja saavutettavuusvaatimuksiltaan näitä väestön muita palveluita. Asiointialueilla on usein myös eri palveluihin pääsemiseen liittyen järjestetty julkista liikennettä tukemaan eri

palvelujen saavutettavuutta. Asiointialueet noudattavat osin kuntarajoja mutta poikkeuksiakin on. Asiointialueen määrittelyllä tavoitellaan sitä, että sotepalvelujen toimipisteitä voidaan joustavasti suunnitella ja tarvittaessa yhdistää asiointialueen sisällä.

Peruspalvelujen asiointialueiksi Lapin hyvinvointialueella määritellään:

- Utsjoki, Ivalo, Sodankylä, Kemijärvi, Salla, Savukoski-Pelkosenniemi, Enontekiö, Muonio, Kolari, Pello, Kittilä, Ylitornio, Rovaniemi, Tervola, Posio, Ranua, Tornio sekä Simo-Keminmaa-Kemi.

Kotiin annettavat palvelut – vahvistuvat, monipuolistuvat ja kohdentuvat tarpeiden mukaan

Kotiin vietäviä palveluita ovat muun muassa:

- Ensihoito
- Päivystysapu 116117
- DigiLapha – yhteydenotto, etäkäynti, chat eri palveluissa
- Sosiaalipalvelujen palvelutarpeen arviointi
- Hoidon tarpeen arviointi ja hoitajien kiirevastaanotto: kasvokkain kotona ja käynteinä palvelussa 116117 arvion perusteella (kehittämistarve: kriteerit, ohjaus, resurssi)
- Kotihoito, kotikäynteinä ja etäkotihoitona
- Vammaisten asumisen tuki kotiin järjestettynä
- Lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö ja ohjaus
- Kotikuntoutus
- Kotisairaala – kotiin annettuina sekä käynteinä palvelussa.

Talousarviossa 2026 esitettävät muutokset:

Kotisairaaloiminnan resursointi, kotiutushoitajamallin laajentaminen, sairaalan ulkopuolisen sairaanhoidon prosessin kehittämisen määräaikainen resursointi, Digisotekeskuksen resursointi (kohdentaminen muualta)

Sotekeskuksen perustason avopalvelut – pääosin ennallaan lähipalveluna

- Kaikilla peruspalvelujen asiointialueilla tuotetaan perustason sotepalvelut vähintään yhdessä toimipisteessä
- Paikkakuntakohtaisesti pyritään keskittämään samoihin yhteiskäyttöisiin tiloihin
- Tarvittaessa erityisosaaminen jalkautuu fyysisesti tai etänä
- Pienimmissä yksikössä palveluvalikoima voi olla rajattu tai toiminta voi olla osaviikkoista

Kaikki perustason avopalvelut lähipalveluna omalla asiointialueella jatkossakin

Terveyspalveluista ✓ - Perustason vastaanotto-palvelut - Suun terveydenhuollon palvelut - Perustason lääkinnällinen avokuntoutus - Kotisairaalahoido - Ensihoitopalvelu	Mielenterveyspalveluista ✓ - Mielenterveysongelmiin vastaava sosiaalityö ja -ohjaus - Mielenterveysongelmiin vastaavat matalan kynnyksen palvelut - Mielenterveysavohoido ja -kuntoutus - Mielenterveyskuntoutujien tukisuhdetoiminta sekä työ- ja päivätoiminta	lääkkäiden palveluista ✓ - lääkkäiden sosiaalityö ja -ohjaus - lääkkäiden kotona asumisen tuen palvelut - lääkkäiden kotihoito - lääkkäiden yhteisöllinen asuminen ja perhehoito - lääkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen
Työikäisten palveluista ✓ - Työikäisten sosiaalipalvelut - Työelämäosallisuutta tukevat palvelut - Kuntouttava työtoiminta	Lasten, nuorten ja perheiden palveluista ✓ - Lapsiperheiden sosiaalityö ja -ohjaus sekä varhaisen tuen palvelut - Lastenneuvolapalvelut - Oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut (koulujen ja oppilaitosten yhteydessä)	Päihdepalveluista ✓ - Ehkäisevän päihdetyön palvelut - Päihdeongelmiin vastaava sosiaalityö ja -ohjaus - Päihdeongelmiin vastaavat matalan kynnyksen palvelut - Päihdeavohoido ja -kuntoutus - Päihdekuntoutujien tukisuhdetoiminta sekä työ- ja päivätoiminta

Lisäksi koko väestön sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumista tukevat palvelut

Talousarviossa 2026:

Pelkosenniemen ja Savukosken palvelujen yhdistäminen yhteen toimipisteeseen ja/tai siirtyminen osaviikkoiseen aukioloon.

- Vuoden 2026 alusta palveluiden supistetut aukioloajat Pelkosenniemellä ja Savukoskella. Savukoski auki ma-ti ja Pelkosenniemi auki to-pe, keskiviikon osalta aukiolo vuoroviikoin. Tämä mahdollistaa terveysasemien aukiolon ”yhdellä henkilöstöllä”. Vaihtoehtoisesti palveluiden tuottaminen vain yhdessä yksikössä, Pelkosenniemellä tai Savukoskella.

Kuntakeskusten ulkopuolella olevien kylien palvelut – räätälöidään

- Kouluilla opiskeluhuollon palvelut, jos tilakustannus kohtuullinen (huom. opiskeluhuoltolaki)
- Kouluterveydenhuollon yhteydessä voidaan antaa muullekin väestölle palveluja, jos tilakustannus kohtuullinen
- Kuntakeskusten ulkopuolella kouluikäisten hammastarkastukset toteutetaan kouluilla, jos tilakustannus on kohtuullinen tai koululla on tarjota liikuteltavalle palvelulle soveltuva tila. Kiinteä hammashoitola koulun läheisyydessä, mikäli koulun oppilasmäärä on noin 150 tai enemmän, mikäli tilakustannus on kohtuullinen. Tällöin voidaan tuottaa yksikössä myös muun väestön suun terveydenhuollon palvelua. Muutoin 1-, 3- ja 5-luokkalaisten neuvola-asetuksen mukaiset hammastarkastukset pyritään järjestämään koululle jalkautuvana palveluna, jos koululla on tarjota tähän soveltuva tila. 8-luokkalaisten

hammastarkastus järjestetään jatkossakin lähimmässä hammashoitolassa, kuten myös mahdolliset jatkohoidot sekä pääosa oikomishoidosta.

- Osaviikkoiset tai liikkuvat soteasemat kaukana kuntakeskuksista olevilla kylillä siellä missä etäisyys lähimpään palvelupisteeseen muutoin olisi pitkä (esim. yli 80 km) ja julkinen liikenne on huono. Tuottamistapana räätälöinti, mm. laaja-alaiset liikkuvat terveydenhoitajan tehtävät, kotihoito / laajennettu kotihoito tuettuna etävastaanoilla ja opiskeluhuollon yhteydessä annettavat muut palvelut.

Talousarvio 2026:

Karesuvannon terveysaseman päivittäisen toiminnan sulkeminen, Muurolan ja Sinetän neuvoloiden ja hammashoitoloiden sulkeminen.

Vuodeosastot, kiirevastaanotot, päivystykset ja jalkautuva erikoissairaanhoito – keskitetään vahvemmiiksi yksiköiksi

- Tavoitetilä 2030: vuodeosastot keskitetään Ivaloon, Kittilään, Sodankylään, Rovaniemelle ja Kemiin.
- Virka-ajan ulkopuolinen lääkäreiden kiirevastaanotto keskitetään vuodeosastopaikkakunnille
- Ivalon ympärivuorokautinen päivystys lakkaa ja korvautuu kiirevastaanotolla
- Jalkautuva erikoissairaanhoito ja investointeja edellyttävät diagnostiset tutkimukset keskitetään Kittilään ja Sodankylään sekä harvakseltaan Ivaloon.
 - o Geriatrien vastaanotot järjestetään lähipalveluna sotekeskuksissa
- Mahasuolikanavan tähytykset keskitetään Kemiin ja Rovaniemelle
- Hoitajien kiirevastaanotto ja hoidon tarpeen arviointi kaikilla paikkakunnilla
 - o Jokaiselle paikkakunnalle järjestetään kotisairaalan tai sairaanhoidon tiimin toimesta mahdollisuus kasvokkaiseen hoidon tarpeen arviointiin, lisäksi pientoiimenpiteiden teko (pienet haavat jne.) perehdytetään hoitajille ja ensihoidolle
- Suun terveydenhuollon kiirevastaanotto
 - o Suun terveydenhuollossa virka-aikaista kiirevastaanottoa tarjotaan pääasiassa kaikissa yksiköissä aukioloaikojen puitteissa. Erityistilanteissa pienet yksiköt sijaistavat toisiaan, jolloin kiireellinen hoito voi tapahtua lähimmässä yksikössä. Virka-ajanulkopuolinen kiirevastaanotto arkipyhinä ja viikonloppuisin järjestetään jatkossakin kiertävänä kiirevastaanottona koko Lapin hyvinvointialueen alueella, johon myös ulkoistetut yksiköt osallistuvat väestövastuunsa mukaisesti.
 - o Erikoishammaslääkäripalveluita tarjotaan pääasiassa erikoissairaanhoidon yksiköissä sekä suun erikoishoidon yksikössä, josta tullaan organisoimaan myös jalkautuva

erikoishammaslääkäritasoinen hoito mm. lasten ja nuorten hampaiston oikomishoito.

- Natiiviröntgenkuvaukset: vähintään niissä sotekeskuksissa, joiden piirissä on vähintään 5000 asukasta tai vuodeosasto. Muualla jos kustannusvaikuttavaa huomioiden matkakorvaukset ja investointitarpeet.

Terveystieteiden tutkimuskeskusten ympärivuorokautinen päivystys järjestetään Rovaniemellä ja Kemissä.

Sosiaalipäivystys 24/7 järjestetään keskitettynä palveluna Rovaniemellä. Lounaisella alueella sosiaalipäivystys järjestetään ns. satelliittina, jolloin lounaisen alueen sosiaalipäivystystä vahvistetaan.

- Kehitetään sairaalan ulkopuolella annettavaa sairaanhoitoa, kotiutusta ja hoitoketjua sekä potilassiirtoja

Talousarviossa 2026:

- **vuodeosastoja yhdistetään ja sairaansijoja vähennetään noin 10 % (339 → 302)**
- Posion vuodeosaston lakkauttaminen 1.1.2026 alkaen
- Rovaniemen vuodeosaston paikkaluvun nosto 71-paikkaisesta 94-paikkaiseksi 1.1.2026 alkaen.
 - o K1-vuodeosasto 11 paikkaa siirretään LKS-tiloihin, jossa paikkaluku jatkossa 30+4-paikkaisena. Muutos vapauttaa K1-tilan Pulkamontieltä, johon sijoitetaan ikääntyneiden lyhytaikaista ympärivuorokautistahoitoa väistötiloihin.
 - o K2-paikkaluku 33 ja K3-paikkaluku 27 pysyy entisellään.
- Ranuan vuodeosaston paikkaluvun lasku 10-paikkaiseksi 1.1.2026 alkaen, lakkauttaminen 1.11.2026 alkaen
- Kittilän PTH-osaston paikkamäärän nostaminen 20-paikkaisesta 24-paikkaiseksi 1.6.2026 alkaen
- Ivalon PTH-osaston paikkamäärän laskeminen 20-paikkaisesta 16-paikkaiseksi 1.6.2026 alkaen. Muonion PTH-osaston lakkauttaminen 1.6.2026 alkaen
- Tervolan PTH-osaston lakkauttaminen 1.6.2026 alkaen
- Ylitornion PTH-osaston lakkauttaminen 1.6.2026 alkaen
- Pellon PTH-osaston lakkauttaminen 1.1.2027 alkaen
- Tornion PTH-osaston lakkauttaminen 1.1.2027 alkaen
- L-PKS tiloihin Kemiin keskitetään kaikki L-L alueen PTH-osastohoito
 - o Toukokuussa 2026 L-PKS tiloihin perustetaan uusi 20-paikkainen PTH-osasto ja joulukuussa 2026 uusi 22-paikkainen PTH-osasto.
- Kemijärven PTH-osaston paikkamäärän nostaminen 25 paikasta 27 paikkaan
- Sodankylä PTH-osaston paikkamäärän nostaminen 26 paikasta 37 paikkaan

- **Kiirevastaanottojen ja Ivalon päivystyksen muutokset**
 - o Kittilässä, Sodankylässä ja Kemijärvellä jatkuu lääkärin kiirevastaanotto arkisin klo 8–16 ja viikonloppuisin klo 10–16. Ivalossa kiirevastaanotto viikonloppuisin lääkärillä klo 10–16–18 ja arkisin ad klo 18 saakka. Näiden aikojen ulkopuolella toimii koko HVA alueen tukena 1 etälääkäri ja LKS/LPKS päivystykset. Useilla paikkakunnilla tapahtuva lääkäreiden päällekkäinen varallaolo yhdistetään yhdeksi etälääkärin resurssiksi, joka palvelee koko Lappia: päivystysapua, ensihoitoa ja sotekoordinaattoreja ja toimii ammattilaisten tukena ja konsulttina.
- **Tervolan röntgenkuvantaminen. Tervolassa vanhentunut rtg-laitteisto, jota ei enää uusita sen lakatessa toimimasta.**
- **Alueellisten kotisairaaloitten käynnistäminen**
 - o Muonio-Enontekiö-Kolari-Kittilä
 - o Pello-Ylitornio
 - o Tervolan ja Simon kotisairaaloitten toimintojen käynnistäminen ja yhdistäminen Lounaislapin alueelliseen kotisairaalaan (Kemi-Keminmaa-Tornio)
 - o Itä-Lapin alueellinen kotisairaala (Salla-Kemijärvi- Sodankylä (voisi hoitaa Pel-Savun alueen) keskimäärin ollut 1–1.2 asiakasta/vrk.
- Päivystykseen kotiutushoitaja koordinaattorin ja osastojen kotiutushoitajien tueksi arvioimaan potilaiden siirtoja.
- Määräaikaista resurssia vuodeosastojen hoidon kehittämiseen ja hoitoketjuun kotoa kotiin.

Asumispalvelut

- Strategian mukaisesti ikääntyvien kotona asumisen tukeminen ensisijaista muihin palveluihin nähden. Kunnat vastaavat tavallisten asuntojen järjestämisestä.
- Ikääntyneiden asumispalvelut järjestetään ensisijaisesti perustason asiantialueilla. Mikäli etäisyydet muihin asiantialueisiin ovat kohtuulliset, asumispalvelut voidaan järjestää palvelualueen/ lähialueiden kapasiteettiä hyödyntäen.
- Muonion Marjapaikka lakkautetaan 2027
- Vammaisten asumisen tuki järjestetään ensisijaisesti perustason asiantialueilla. Pienillä asiantialueilla asumispalvelut voidaan järjestää laajemmalla alueella, mikäli asiakkaiden määrä ja palvelun tarve sitä edellyttää. Vaativan tason asumispalvelut järjestetään keskitetysti.
- Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut järjestetään sekä perustason asiantialueilla että laajemmalla alueella asiakkaiden tarpeet huomioiden.

Lastensuojeluyksiköissä lisätään oma yksikkö Lounaiselle alueella

- Lastensuojelun sijaishuolto järjestetään keskitettynä palveluna. Oma toimintaa vahvistetaan ja investointiesitykseen sisältyy 14-paikkainen lastensuojeluyksikkö Lounaiselle alueelle. Pohjoiselle/Itäiselle palvelualueelle tarvitaan lisäksi perhekotityyppinen ratkaisu.

Somaattinen erikoissairaanhoito – toiminta painottuu LKS:aan ja OYS:aan

- Länsi-Pohjan sairaalan toiminta muutetaan vastaamaan lähinnä alueen perusterveydenhuollon tarpeita ja että alueen muut terveysterveystarpeet mitoitetaan tämän mukaisesti. Erikoissairaanhoitoon luettavia palveluita tarjotaan perusterveydenhuollon yhteydessä niiltä osin kuin se on toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua.

